

**ХОТИН-ҚИЗЛАР ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИГИНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ
МАСАЛАЛАРИ**

*Тошкент давлат юридик университети
профессори, юридик фанлари доктори*

Муҳитдинова Фируза Абдурашидовна

*Тошкент юридик техникуми ўқитувчиси,
юридик фанлар номзоди*

Сатторова Мухаррам Абдураззоқовна

Ҳозирги кунда бутун дунё бўйлаб ишлайдиган аёллар шиддат билан ўзгараётган дунёда ўзларини ижтимоий ҳимоясини қонунлардан кутади. Давлат эса, халқаро стандартларга жавоб берадиган қонунчиликни жорий қилмоқда, аммо ижтимоий ёрдамга муҳтож бўлган аёлларнинг ҳуқуқий саводхонлиги, маданиятини юксалтириш учун ҳуқуқий-маърифий тарғиботнинг ўрни муҳимдир. Мақолада аёлларнинг ҳуқуқларини инсон ҳуқуқлари нуқтаи назаридан ҳимоя қилиш концепцияси баён этилган. Аёлларнинг ҳолатини ўзгартириш ва яхшилаш учун оилавий масъулият, оналик, меҳнатни муҳофаза қилиш билан шуғулланадиган ишчиларни ҳимоя қилиш каби халқаро меҳнат стандартларини илгари суриш кераклиги исботланган. Шунингдек, ишда жинси бўйича камситишларга қарши курашнинг халқаро ҳуқуқий асослари таҳлил қилинган.

Жамият барқарорлигини таъминлашда ҳар бир оиланинг мустаҳкамлиги, аҳиллиги, иттифоқи катта аҳамиятга эга. Бунда ёши улўғларимизнинг ҳаёт тажрибаси, ўғитию масалаҳатлари, маҳалла, қўни-қўшничилик муносабатлари, босиқлик каби қадимий анъаналаримизни кенг тарғиб этиш ҳамда мазкур қадриятларни сақлаб қолиш давлатимиз равнақида муҳим роль ўйнаши шубҳасиз.

Зеро, ҳар бир шахс оиланинг жамиятдаги ўрни ва вазифасини, Ватаннинг остонадан бошланишини тушунмасдан туриб, мукамал инсон саналмайди.

“Ҳаёт муаллимдир”, дейди доно халқимиз

Демак, оила барқарорлиги, мустаҳкамлиги юрт ҳамда миллат фаровонлигиги таянчидир.

Шу боис ҳам, қадим-қадимдан юртимизда оила институти масалаларига ҳамиша давлат сиёсати даражасида қаралган. Жумладан, илк ёзма манба “яратилган «Авесто»да оила мустаҳкамлиги, эрки, хотин-қизларнинг жамиятда тутган ўрни, отанинг оиладаги ўрни, онанинг хонадондаги мавқеи масалалари қайд этилган. Эътиборли томони шундаки, зардуштийликда қиз бола тарбиясига алоҳида эътибор берилган. Зардушт таълимотига кўра, ҳар бир ота-она ўз-қизи балоғат ёшига тўлгунча уй –рўзғор юмушларини билиши, эътиқодли, босиқ ва ҳаё-иболи, покиза қилиб тарбияланган бўлиши зарур.

Жамият ўзгараётган, онг янгиланаётган бир замонда яшаётган эканмиз, кўпроқ эътибор аёл маънавиятига қаратилмоқда, десак хато бўлмайди.

Энди эътибор берсак, оила институти мустақамлигига қаратилган ғоялар, қарашлар жуда кўпгина. Биз ҳозирча, айрим манбаларга эътибор бердик. Лекин ҳар манбада илгари сурилган ғоялар бугунги кунда ҳам муҳимдир.

Йиллар ривожига қарасак, ҳатто бир неча маротаба юртимизда йилларга “Оила йили” сифатида қаралган. Ҳар бир ислоҳот оила манфаати йўлида амалга оширилган. Оилани мустақамлаш дунё миқёсида бош масала даражасига кўтарилган муаммолардан биридир. Оилалар аҳиллиги ва мустақамлигига эришиш мақсадида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси 1993 йил 20 сентябрдаги йиғилишида 15 майни ҳар йили Халқаро оила куни сифатида нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилинган. Шундан буён бутун дунёда, жумладан юртимизда ҳам Халқаро оила куни кенг нишонлаб келинади. Ўтган йиллар мобайнида юртимизда оила тушунчаси, унинг мазмун-моҳияти, жамиятда тутган ўрни масалаларига алоҳида эътибор қаратилиб, барча ҳуқуқий асослар яратилганини таъкидлаш лозим. Айниқса, аёллар ва болалар манфаатлари, саломатлигини ҳимоя қилиш борасида салмоқли ишлар амалга оширилди. Конституциямизнинг 14-бобида ҳам оила жамиятнинг асосий бўғини эканлиги, жамият ва давлат муҳофазасида бўлиши қатъий белгилаб қўйилган. Оила кодекси ва бошқа қонунлар орқали ёш ва кўп болали аёлларни ишга қабул қилишда имтиёзлар белгиланган.

Юртимизда бирор бир кун йўқки, оила масаласига жиддий қаралмаса, 2017 йил Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев Сочида ўтказилаётган МДҲ аъзо давлатлари раҳбарларининг саммитида нутқ сўзлаб, кун муҳокамасига қўйилган мавзулардан бири, оила институти ва анъанавий оилавий қадриятлар бўйича билдирилган таклифларни қўллаб-қувватлашини таъкидлаб: “Замонавий глобаллашув шароитида биз ҳар бир давлатчилик асосида турган фундаментал қадриятлар ҳақида унутмаслигимиз лозим. Ўсиб келаётган ёш авлод айнан оилада руҳий тарбия олиб, масъулиятли бўлиб, атрофдаги воқеаларга бефарқ бўлмасликни ўрганади. Мана шу муҳим йўналишда тўпланган тажрибаларни алмашиш мақсадида келаси йил Ўзбекистонда “Ўсиб келаётган ёш авлодни тарбиялашда оила ва ўзини ўзи бошқариш органларининг роли” мавзусида халқаро конференцияни ташкил этишни таклиф қиламан”, деб фикр билдирганди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида» 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сон Фармони ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 31 мартдаги “Хотин-қизлар муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш тизимини янада такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди. Қарорда ижтимоий аҳволи ва турмуш шароити оғир, ишсиз ва ижтимоий фаол бўлмаган хотин-қизлар билан

«Аёллар дафтари»ни юритиш орқали ишлаш тизимини янада такомиллаштириш, уларни ижтимоий — ҳуқуқий, психологик, тиббий ва моддий қўллаб-қувватлаш, шунингдек, қайд этилган қарорда шу каби муаммоларни ҳал этиш, хотин-қизларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш бўйича қатор чора-тадбирлар белгиланди. Республика, вилоят, шаҳар ва туманлар хотин-қизлар қўмиталари тузилмаси тубдан такомиллаштирилди.

Барча маҳалла фуқаролар йиғинларида хотин-қизлар билан ишлаш ва оилаларда маънавий-ахлоқий қадриятларни мустаҳкамлаш бўйича мутахассис лавозими жорий этилганининг ўзи ҳар бир маҳалла эндиликда хотин-қизларимизга алоҳида эътибор бериш заруратини кўрсатди.

Бу борада мамлакатимизда ўзининг ибратли фаолияти билан эл назарига тушган хотин-қизлар Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси томонидан таъсис этилган “Мўътабар аёл” кўкрак нишони билан рағбатлантирилмоқда. Мукофот жамият ва давлат ҳаётида фаоллик ҳамда ташаббускорлик кўрсатган, ўзининг самарали меҳнати билан оиланинг шаклланишига ва фаровонлиги мустаҳкамланишига, оналик ҳамда болалик муҳофазасига муносиб ҳисса қўшган, шунингдек, соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, уларни ватанпарварлик ҳамда истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш, жойларда маънавий-ахлоқий муҳитни соғломлаштириш ва миллий қадриятларимизни кенг тарғиб этиш борасида ибратли фаолият олиб бораётган хотин-қизларга берилади.

Иккинчидан, 2022 йил 8 августда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Оқила аёллар” ҳаракати фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 437-сон Қарори қабул қилинди, бир сўз билан айтганда ҳаракатнинг ҳуқуқий асоси яратилди. Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси томонидан ўз ўрнида “Оқила аёллар” ҳаракатини ташкил этилди. Жамиятда янги маънавий макон яратишда хотин-қизларнинг фаоллигини қўллаб-қувватлаш, фарзанд тарбияси, оила, хотин-қизлар маънавиятини юксалтиришда жамоатчиликка, энг аввало, ёшларга тарбиявий таъсир кўрсата оладиган обрў-эътиборли ва катта ҳаётий тажрибага эга бўлган, фаол ва ташаббускор аёлларнинг саъй-ҳаракатларини бирлаштириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси ҳамда кенг жамоатчиликнинг Қўмита, Қорақалпоғистон Республикаси Оила ва хотин-қизлар қўмитаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар оила ва хотин-қизлар бошқармалари ҳамда туман (шаҳар) оила ва хотин-қизлар бўлимларида доимий асосда фаолият юритувчи юридик шахс бўлмаган жамоатчилик тузилмаси — «Оқила аёллар» ҳаракати фаолияти йўлга қўйилди.

Тўғрисиам, ёш оилаларга, ёки оила қураётган ёшларга мазкур ислохотларнинг мазмун-моҳиятини тушунтириш, оила қонунчилиги асослари, соғлом турмуш тарзи, фарзандлар тарбиясига оид билимларни ошириш марказнинг энг долзарб вазифаларидандир. Оила саводхонлиги, оила қонунчилиги, эр ва хотиннинг вазифаси,

масъулияти, тиббий маданият, никоҳ шартлари, никоҳ шартномасининг мазмун-моҳияти каби тушунчаларни тўлиқ англамоқлик давр талабига айланган.

Учинчидан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш ҳамда ҳуқуқий хизмат кўрсатишда адлия органлари ва муассасалари фаолияти самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2022 йил 17 мартдаги ПФ-89-сон Фармонида мувофиқ аҳолига фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш билан боғлиқ давлат хизматларини осон ва қулай шароитларда кўрсатиш, туғилганлик ҳолатларини ўз вақтида қайд этиш, никоҳ тузиш ва никоҳдан ажралганлик ҳолатларини қайд этишда оворагарчиликларнинг олдини олиш, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органлари ходимлари ўртасида коррупциявий ҳолатларни ва ундаги навбатларни бартараф этиш ҳамда фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш тартибларини янада такомиллаштириш мақсадида, Вазирлар Маҳкамаси қарорида туғилганлик ҳақидаги гербли гувоҳнома фуқароларнинг исталган вақтдаги мурожаатларига асосан фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлимлари томонидан белгиланган миқдорда герб йиғими ундирилган ҳолда расмийлаштириб берилиш йўлга қўйилди.

Тўртинчидан, оналар ва гўдаклар ўлими қайд этилаётгани, ногирон болалар туғилаётгани – хотин-қизларнинг репродуктив саломатлигини таъминлаш бўйича амалий қилинмоқда. Шу боис оилавий поликлиникалар ва қишлоқ врачлик пунктларида “аёллар маслаҳатхоналари” ташкил этилганлиги “Соғлом оила, соғлом она, соғлом бола- юрт равнақи” пойдеворини ташкил этади. Шу учун ҳам, хотин-қизларга эътибор ҳамма вақт барча саъй-ҳаракатларимиз марказида бўлиши, ҳаммамизнинг вазифамизга айланиши керак, деб эътироф этди Ўзбекистон Президенти Ш.Мирзиёев. Оилага эътибор аслида бу ўзлигимизга эътибордир.

Оилалар тинчлиги мамлакат осойишталигининг гаровидир. Шундай экан, низоли оилаларга эътиборни кучайтириш, ёшлар ўртасида тарғибот-ташвиқот ишларини юқори поғонага кўтариш, керак бўлса амалий ёрдам кўрсатиш бугун барчамизнинг биринчи даражадаги вазифамиз бўлиб қолади.

Бу борада ҳар бир оила, бува-бувижонлар, ота-она, маҳалла, қўни-қўшни, қариндош-уруғлар ягона мақсад йўлида жипслашмоғи лозим. Мақсад эса битта, оилалар тинчлиги ва мустаҳкамлигига эришиш.

Юқоридагиларга асосланган ҳолда, юртимизда оила юрт ва миллат бойлиги сифатида уни янада мустаҳкамлаш учун:

биринчидан, оила муқаддаслигига оид тарихий-миллий-маънавий назарий асосларни тўплаш ва кенг жамоатчиликка етказиш;

иккинчидан, никоҳга кирувчиларнинг ўзи оила қуришга нечоғли тайёрлигини аниқлаш ва никоҳ қуришдан олдин олдин бугунги кунда ажримларнинг сабаб ва оқибатлари, ажрим, етим қолаётган болаларнинг ижтимоий воқеликка

муносабатлари хусусидаги фикр-мулоҳазаларини эшитиш, ҳамда бундай оқибатларнинг олдини олишда янги оилалар барқарор бўлиш тизимини яратиш;

учинчидан, оила ва никоҳ қоидаларини ўз ичига оладиган методик қўлланма яратиш, бу ишга таниқли ҳуқуқшуносларни жалб қилиш мақсадга мувофиқдир

Зеро бу ҳақда, “Хотин-қизларга эътибор ҳамма вақт барча саъй-ҳаракатларимиз марказида бўлиши, ҳаммамизнинг вазифамизга айланиши керак. Оилага эътибор аслида бу ўзлигимизга эътибордир”, деган эди

2022 йил 9-мартдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Оила ва хотин-қизларни тизимли қўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” фармонида кўра, 2022-2026 йилларда хотин-қизларнинг мамлакат иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида фаоллигини ошириш бўйича Миллий дастур ишлаб чиқилган эди. Агар бир эътибор берсак, ушбу Дастурдаги чора-тадбирларга яъни, улар қуйидагилар:

бюджет ташкилотларидан ташқари барча юридик шахсларда охириги 6 ой давомида узлуксиз иш стажига эга бўлган аёлларга ҳар ой учун минимал истеъмол харажатлари миқдоридан келиб чиққан ҳолда Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан ҳомиладорлик ва туғиш нафақаси тўланмоқда;

аёллар манфаатларини, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича қабул қилинган халқаро, давлат, бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий нормаларнинг амалга оширилиши юзасидан мониторинг тизимини ишлаб чиқиш ва таъминланмоқда;

барча даражалардаги бошқарув тузилмаларида аёлларнинг ролини ошириш, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларида, ҳукуматга қарашли бўлмаган ташкилотларда ва жамоат бирлашмаларида аёлларнинг фаол иштирок этиши учун шарт-шароитлар яратиш;

оналар ва болалар соғлиғини мустаҳкамлаш, жисмоний тарбияни ривожлантириш, таълим даражасини оширишни таъминловчи шарт-шароитларни шакллантиришга оид хотин-қизларга таълим олишлари учун янада қулай шарт-шароитлар яратиш, уларнинг илмий салоҳияти ва малакасини тизимли ошириб боришни қўллаб-қувватлаш мақсадида 2022/2023 ўқув йилидан бошлаб:

а) олий таълим муассасалари, техникум ва коллежларда, шу жумладан, сиртқи ва кечки таълим шаклида ўқиётган хотин-қизларнинг таълим контрактларини тўлаш учун 7 йил муддатга фоизсиз таълим кредитларини молиялаштирилди;

б) давлат олий таълим муассасаларининг магистратура босқичида ўқиётган барча хотин-қизларнинг контракт тўловларини қайтариш шартисиз қоплагани

в) хорижий олий таълим муассасаларининг бакалавриат таълим дастурлари бўйича – 50 нафар, магистратура таълим дастурлари бўйича – 10 нафар хотин-қизларга ҳар йили «Эл-юрт умиди» жамғармаси орқали қўшимча грантлар ажратилгани диққатга сазовордир.

Шунингдек, оилада қулай маънавий-ахлоқий оилавий муҳитни, болаларни тарбиялаш шарт-шароитларини, моддий-маиший турмуш шароитларини шакллантиришда аёлларнинг мақоми ва ролини оширилмоқда;

иқтисодий ислохотларни амалга оширишда, тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришда аёлларнинг фаол иштирокини таъминлаш мақсадида ;

гендер муаммолари, шу жумладан ёш авлодни тарбиялашда, оилани шакллантиришда, ижтимоий-иқтисодий қайта ўзгартиришларда ва жамиятни маънавий-ахлоқий ривожлантиришда аёллар ролини ошириш бўйича илмий ва ижтимоий тадқиқотларни кенгайтириш ва чуқурлаштиришни ўз ичига олган.

Қувонарли томони ҳар йили март ойида амалий инновацион лойиҳалар бўйича «Олима аёл» танловини ўтказилмоқда.

Албатта, ушбу Давлат дастурига киритилган ҳуқуқий асослар жамиятимизда аёлларнинг ҳар томонлама фаоллигини оширишга хизмат қилди, десак хато бўлмайди. Сабаби, бугунги кунда яратилган шарт-шароитлар аёлларимизнинг сиёсий соҳада ҳам фаоллашувида, жамият ҳаётида ўз ўрнига эга бўлишига замин яратдики, бу Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ўтказилган сайловларда ҳам ўз ифодасини топди. Аёлларимизнинг Сенатда, Олий Мажлисида, Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасидаги йўналишларда, фан соҳасида, тиббиёт ҳамда санъат соҳасида эришаётган ютуқларини мисол келтирсак бўлади. Ўзбекистонда аёллар ҳам жамият, ҳам оила масалаларини англаган ҳолда, фарзанд тарбиясини, ёш авлод тарбиясини энг муҳим вазифа сифатида қараб, баркамол авлод тарбиясини амалга оширишда иштирок этаётганликлари диққатга сазовордир. Зеро, ўзбек давлатчилиги тарихида аёлларнинг тутган ўрни ва роли бугунги кун учун ғоявий дастур вазифасини ўтмоқда, ҳамда бугунги аёлларимизнинг фаолияти эса ворийлик сифатида изчил давом этмоқда десак, хато бўлмайди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати, республика вазирлик ва идоралари, жамоат ташкилотлари томонидан хотин-қизларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг мамлакат ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий ҳаётидаги тўлақонли иштирокини таъминлаш юзасидан муайян ишлар олиб борилмоқда. Бунинг ёрқин ифодаси сифатида 2023 йил 7-февралдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасида инсон ҳуқуқлари соҳасидаги миллий таълим дастурини тасдиқлаш тўғрисида" ПҚ-46-сон қарорини кўрсатиш мумкинки, ушбу Қарорнинг мақсади ҳам мамлакатимизда амалга оширилаётган демократик ўзгаришларга тўлиқ мос ҳолда инсон ҳуқуқлари соҳасидаги таълим ҳар бир фуқаронинг инсон ҳуқуқларига нисбатан ҳурматини рағбатлантириш ва унга ҳар томонлама риоя этилишини таъминлашда фундаментал аҳамият касб этади. Шу боис, кейинги йилларда мамлакатимизда соҳада тизимли ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, 2020-2024 йилларда инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим бериш орқали ёшларнинг ҳуқуқ ва

имкониятларини кенгайтиришга қаратилган Инсон ҳуқуқлари соҳасидаги Жаҳон таълим дастурининг тўртинчи босқичи амалга оширилмоқда.

Ушбу босқич ёшларни тенглик, инсон ҳуқуқларига амал қилиш ва камситмаслик руҳида тарбиялаш ҳамда инклюзив, тинч ва осойишта жамиятни яратишга имкон берувчи таълим беришга қаратилган. Бу мақсадга эришиш учун эса, қарорда белгиланган вазифаларни келажакка жавобгарлик ҳисси билан ҳамкорликда, масъулият билан амалга ошириш лозим. вазифаларни ҳал этишдаги ўрни ва нуфузини оширишга қаратилганидадир.

Дастурга асосан, 2023/2024 ўқув йилидан бошлаб профессионал ва олий таълим тизимида “Инсон ҳуқуқлари”, “Аёллар ҳуқуқлари”, “Бола ҳуқуқлари” бўйича тегишлича ўқув ва махсус курслар жорий этилади. 2023 йил 1 июнга қадар юқорида кўрсатилган курслар жорий этиладиган профессионал ва олий таълим ташкилотларининг аниқ рўйхати шакллантирилади.

2023 йил 1 июндан бошлаб Марказ томонидан ҳар йили “Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари соҳасидаги таълим ва инновациялар” миллий танлови ўтказиб борилади. Шунингдек, ногиронлиги бўлган шахслар ҳуқуқлари, аёллар ҳуқуқлари, бола ҳуқуқлари ва мигрантлар ҳуқуқлари йўналишларида фаолияти мазкур шахслар билан бевосита боғлиқ бўлган ташкилотларда ўқув курслари ва семинар-тренинглари ташкиллаштирилади. Албатта, бундай шароитда, Тошкент давлат юридик университети хотин-қизлари, ҳуқуқшунос олималари, бор куч-ғайратини, шижоатини, илмини баркамол авлод тарбиясига, Ўзбекистонда ҳуқуқий давлат барпо этишга, фуқаролик жамиятини шакллантиришга муносиб хизматини қўшадилар, деган фикрдаман. Чунки, улар бугунги кунда ҳуқуқшунослик фанининг долзарб муаммоларини илмий-назарий муаммоларини тадқиқ этишда, тўпланган маълумотлардан эса, фан ютуқларини янада такомиллаштиришга жонкуярлик қилаётганликлари барчамизни қувонтиради. Фан номзодлари, фан докторлари, аспиранту ва магистрлар ҳуқуқий давлатнинг сўзи ҳам, кўзи ҳам, қуроли ҳам қонун бўлганидек, зукколик, ақлу-фаросатлик, сабр-қаноатлилик, адолатпарварлик ва маърифатпарлик билан фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлидан дадил бораётган аёлларимиз давлат ҳимоясидалигидан фахрланамиз. Зеро, Амир Темур аётганидек, “бу замин аёллари ҳар соҳада етакчилик қила олади, бу замин аёлларнинг садоқати, меҳр ва зукколигини улуғлайди, шундай экан, аёлларимизнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишни давлат сиёсати даражасида билдим”.

Албатта, бунда инсон ҳуқуқлари соҳасидаги миллий таълим дастурида назарда тутилган вазифалар ёшларнинг таълим олиши, ҳуқуқларини билиши, мажбуриятлардан хабардор бўлишига хизмат қилади. Шу учун ижтимоий-гуманитар фанлар бугунги кунда ўта долзарб ва муҳим касб этади.

Дарҳақиқат, оилани мустаҳкамлашга хонадоннинг ҳар бир аъзоси масъулдир. Ҳар бир ажрим ортида, ёлғиз аёл, ёлғиз эркак, отасиз ё онасиз қолган гўдак, не-не

умидлар билан совчиликка борган қайнона келинсиз, не умидлар билан қизини узатган она кувсиз қолиб кўз ёш тўкиб қолганини унутмаслигимиз лозим. Тўғри, биз демократик давлат қуриш йўлидамиз. Демократия дегани “Кўнгил истаганини қилиш эмас, қонун рухсат берган нарсани амалга ошириш”дир. Қонунларимизда бола ҳуқуқларининг кафолати белгиланган, демак, бола ота-онаси билан яшаш ҳуқуқига эга. Ажраб кетаётган ёшлар бола ҳуқуқларининг бузулишига олиб келмоқда.

“Баъзи ёшларимиз учун меҳр-оқибат, ахлоқ-одоб тушунчалари бутунлай бегона бўлиб бораётгани, уларда бефарқлик, масъулиятсизлик, меҳнат қилмасдан кун кўришга интилиш каби иллатлар пайдо бўлаётгани – аччиқ бўлса-да, ҳақиқат”, деганди Президентимиз Шавкат Мирзиёев "Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш – давр талаби" мавзусидаги анжуманда сўзлаган нутқида.

Шунингдек, 2022 йил 20 декабрдаги парламентга мурожаатномасида таълим масаласига алоҳида эътибор қратиб, 2023 йилни «Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили» деб эълон қилиб: “Таълим сифатини ошириш – Янги Ўзбекистон тараққиётининг яккаю ягона тўғри йўлидир!

Ушбу соҳада бошлаган ислоҳотларимизни давом эттиришимиз, таълим даргоҳларига бориб, ўқитувчи ва мураббийлар билан кўпроқ мулоқот қилиб, сифатни ошириш бўйича улар қўйган масалаларни биргаликда ҳал қилишимиз керак”-деган фикрни бежиз илгари сурмади.

Хуллас, асрлар давомида аждодларимиз оилани муқаддас ва хотин-қизларни муқаррам тутиш ҳақидаги ғояларга амал қилиб келишган. Ахир, оила халқимизнинг орияти, номуси, эркаларимизнинг ғурурию-қудрати, аёлларимизнинг бебаҳо бойлиги, фарзандларимизнинг насл-насаби, юрт ва миллат маънавияти бўлиб келгани барчамизга аёнку....

Энг муҳими, бугунги кунда ўзимиз тарбиялаб, ўқитиб, ўстираётган ёшларимиз онгида оилани жамиятнинг устуниси деб билиш, унинг равнақи, мустаҳкамлиги - учун курашмоқ ўзбек халқининг азалий қадрияти эканлиги ҳақида тассвур шаклланса, албатта жамиятда оила муқаддаслиги таъминланади.

Зеро суюкли шоирамиз "Меҳнат шўҳрати" ва "Дўстлик" орденлари соҳибаси, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, Зулфия Мўминова ёзганидек:

“Аёлга бахт беринг, саодат беринг,

Тоғ қимирлаб, тошлар сўзга кирса-да,

Аёлга бахт беринг, саодат беринг, —

Олтмишга кирса-да, юзга кирса-да. Юртида эъзозланган аёллар, опасингилларимиз миллат тарбиячилари бўлиш билан бирга эртамик юлдузларини тарбиялашади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Ўзбекистан. Т. 2021
2. 2022 йил 9-мартдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Оила ва хотин-қизларни тизимли қўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” фармони.
3. 2023 йил 7-февралдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасида инсон ҳуқуқлари соҳасидаги миллий таълим дастурини тасдиқлаш тўғрисида" ПҚ-46-сон қарори